

Gjennemførelse. Der har dog været en Slump. Kultusministre, jeg tror, en Snæs Stykker, men, imidlertid er der ingen af dem, som er kommen til paa nogen Maade at træde op for denne Sag. Ja, jeg kan ikke lade være at gjentage, hvad jeg engang yttrede, at der endogsaa er det Mærkelige derved, at da der var en Minister for et Ministerium, som netop maatte antages at staa der Side nær, som er saa virksom for denne Sag, nemlig det rotwitfke Ministerium, blev det udtalt med de skarpeste Udtryk, som endnu nogensinde ere komne frem, at man ansaa saadanne Bestemmelser for aldeles forkastelige, at det var Noget, der aldeles ikke passede med det Forhold, der fandt Sted i Menighededen, og at det kun vilde afstedkomme Ulykke, Skade og Forvirring i Følgekirken. Dette var i Aaret 1860. Nu synes det mig dog at være et Fremskridt, der er flet, naar der nu i 1871, efterat forskjellige Forsøg, der i den Tid have fundet Sted, have viist sig fuldkommen frugtesløse, er fra Ministeriets Side fremlagt et Lovforslag, som gaar i denne Retning, et Forslag, som ganske vist ikke gjør Skridtet fuldt ud, — det skal jeg fuldstændig indrømme, — men som, hvad jeg ligesaa bestemt fastholder, dog gjør et Skridt fremad, og efter min fulde Overbevisning et stort Skridt fremad, og der holder jeg mig virkelig ikke til theoretiske Betragtninger, men paa dette Punkt giver jeg ikke efter for nogen af de ærede Herrer med Hensyn til Kjendskab til Forholdene. Jeg har for mit Bedkommende talt med Hundreder af Personer fra forskjellige Menigheder, med en Mangfoldighed af Deputationer fra Menighederne, jeg har haft Leilighed til at se, hvorledes det er gaaet til ved Præsternes Besættelse, og jeg holder mig overbevist om, at dette Forslag baade er og vil af Menighederne, naar det bliver kaldt tillive, blive betragtet som et stort Gode, og som et saadant, der skal vise sig at have overmaade stor Virkning. Naar man nu vil sige: Hvad kan det hjælpe at forlange Enstemmighed, det kommer der aldrig, saa siger jeg, at denne Indvending kan jeg ikke tillægge mindste Bægt, naar jeg har for mine Dine Snese af Tilfælde, hvor Enighed har været tilstede, og hvor

jeg holder mig fuldstændig overbevist om, at der, naar Sagen havde været forelagt Menighededen, vilde have været Enstemmighed tilstede, fordi alle Menighedsmedlemmerne uden Undtagelse have frembaaret et Duffe, men som nu ikke har kunnet have denne Virkning, fordi den hele Tanke endnu ikke var ifkædt Lovens afgjørende Bud. Disse Bemærkninger kunne altsaa virkelig ikke for mig have nogen sær Bægt. Jeg skal indrømme, at man her fra Thingets Side kan forhindre, at der kommer nogen Lov ud om dette Forhold, og at det altsaa forbliver ved den nuværende Tilstand. Jeg har selv sagt, at jeg ansaa det for meget onskeligt for Menighederne, og jeg har solet til, for Ministeren, at man fik en saadan Ordning, hvorved en Del af Indflydelsen paa Valget blev overført til Menighederne, saa at jeg sandelig har været den, der baade har bragt Spørgsmaalet frem og har søgt at gjøre gjældende, hvilken Betydning det havde, ligeoverfor en Stemning i forrige Samling, som ingenlunde var, hvad den nu synes at være bleven, hverken ved dette Forslag eller det tidligere; thi nu, efterat det er kommet dertil, at disse Spørgsmaal synes at skulle stilles op som Valgprogram og i Modsætning til Ministeriet, saa ere de rykkede op til at blive Livsspørgsmaal begge to, saa at de næsten komme til at strides om, hvilket af dem der skal være det mest afgjorte Livsspørgsmaal for Folket; men det var ingenlunde saaledes, da disse Lovforslag bleve forelagte i forrige Samling, da var man endog tilbøielig til at mene, at der fra Ministerens Side var lagt for stor Bægt paa dem. Jeg har ingenlunde fordulgt, at jeg lægger stor Bægt, baade paa det ene og paa det andet af dem, men selvfølgelig har jeg ikke betragtet noget af dem som et Livsspørgsmaal, medmindre man vil lægge noget ganske Andet ind i dem, end hvad der hidtil har været, og kan ligge deri. Saa Meget er sikkert, at dersom Lovforslaget, saaledes som det kom frem fra Ministeriets Side, var blevet vedtaget her i Thinget, saa vilde ikke blot denne Stridsgjensstand og dette Stridspunkt, som nu har sat saa Mange i Bevægelse i disse Dage, være bragt ud af Verden og være afgjort, men jeg holder mig ogsaa overbevist om, at